

Helle Cecilie Lineikro er advokat i Advokatfirma Tofte AS i Kristiansand. Lineikro er en del av Toftes faggruppe for arve- og familierett, og bistår klienter innenfor dette saksområdet.

Advokaters rolle i rettsmekling

Av advokat Helle Cecilie Lineikro
hcl@advtofte.no

Mekling vil ofte kunne være både en raskere og rimeligere måte å løse en sak på enn ordinær domstolsbehandling.

I HVA ER RETTSMEKLING?

Rettsmekling er en form for alternativ tvisteløsning som har fått stor betydning i tvisteloven av 2005. Både internasjonalt og i Norge har det i senere tid vært et større fokus på alternative måter å løse konflikter på, og i dag tilbyr alle landets tingretter og lagmannsretter rettsmekling som alternativ til alminnelig domstolsbehandling med hovedforhandling og dom.

Ved rettsmekling har partene selv, og deres advokater, et ansvar for å løse saken ved hjelp

av rettsmekleren. Rettsmekleren er vanligvis en dommer i domstolen hvor saken er til behandling. I motsetning til vanlig domstolsbehandling, hvor fokuset er den rettslige tvisten og partenes rettigheter og plikter, er rettsmekling konsentrert om partenes interesser og behov. Mekling gir mulighet til å legge vekt på flere dimensjoner av konflikten enn kun det som er rettslig relevant.

Mekling vil ofte kunne være både en raskere og rimeligere måte å løse en sak på enn ordinær domstolsbehandling.

Dersom klienten ikke er villig til å forlike, eller saken er så sterk at det ikke er grunn til å inngå en minnelig løsning, vil rettsmekling ofte være lite hensiktsmessig.

2. HVILKEN ROLLE HAR ADVOKATEN?

2.1 Innledning

Som følge av økt søkelys på rettsmekling, vil alle advokater som prosederer saker for retten, møte denne behandlingsformen som alternativ til tradisjonell domstolsbehandling.

Med tanke på at formålet med en rettsmekling er annerledes enn formålet med en hovedforhandling, vil også advokatrollen være ulik. Advokaten bistår ofte klienten fra før det blir vurdert om saken er egnet til mekling og frem til og med gjennomføringen av rettsmeklingsmøtet. Det er derfor viktig at advokaten er bevisst sin rolle under de ulike fasene av en slik behandling av saken.

2.2 Under forberedelsen

2.2.1 Er saken egnet for mekling?

For at rettsmekling skal være aktuelt, må saken være til behandling for tingretten eller lagmannsretten. Når stevning eller tilsvar utarbeides, må advokaten sammen med klienten gjøre seg opp en mening om hvorvidt saken er egnet for rettsmekling og gi uttrykk for dette synet overfor retten.

I forarbeidene til tvisteloven er det drøftet hvilke saker som er egnet for rettsmekling. Tvistemålsutvalget peker på at de fleste sakstyper hvor partene har fri rådighet i utgangspunktet er egnet for mekling, men det pekes særlig på bygge- og entreprisesaker, avhendingsaker, arbeidsrettssaker og tvister i forretningsforhold.

Videre må advokaten kartlegge om parten er villig til å forlike saken. Advokaten må i den sammenheng gi klienten en velfundert anbefaling av blant annet prosessrisikoen ved å gjennomføre en hovedforhandling, kostnads- og ressurs hensyn, hvilke relasjoner partene har hatt og ønsker å ha fremover, publisitet rundt saken og andre forhold av betydning.

Dersom klienten ikke er villig til å forlike, eller saken er så sterk at det ikke er grunn til å inngå en minnelig løsning, vil rettsmekling ofte være lite hensiktsmessig. Det samme gjelder dersom partene står så langt fra hverandre, både når det gjelder forståelsen av faktum og juss, at en minnelig løsning fremstår klart usannsynlig. I slike tilfeller bør advokaten fraråde rettsmekling.

2.2.2 Forberedelse av saken

Så fort rettsmekling er anbefalt og besluttet, må advokatens fokus endres. Det relevante er ikke lenger å overbevise retten om hva som er riktig resultat, men å overbevise den andre parten om å akseptere en løsning begge parter kan leve med.

For å kunne gjøre dette, er det viktig å sette klare faktiske rammer for saken. Advokaten må sørge for å presentere alle sine anførsler og bevis på et tidlig tidspunkt, slik at partene har tilstrekkelig informasjon til å kunne gjennomføre rettsmeklingen. Ofte vil det være lite prosessveksling mellom partene før rettsmeklingen, slik at det er stevning og tilsvar som i all hovedsak danner grunnlaget. Det er også disse dokumentene

Klienten må være klar over at i rettsmekling må man gi noe for å komme til en enighet, og ingen oppnår et forlik som går ut på at man får alt i henhold til påstanden i stevn ingen eller tilsvaret.

rettsmekleren leser for å sette seg inn i saken.

I og med at partene under rettsmekling kan være mer kreative for å finne løsninger; må det vurderes om det skal fremlegges bevis som kan være av betydning for å oppnå enighet til tross for at de ikke nødvendigvis er rettslig relevante.

2.2.3 Forberedelse av klienten

Som nevnt er partene sentrale under rettsmeklingen. Det er derfor viktig at advokaten på forhånd informerer klienten om rettsmeklingsprosessen og de ulike aktørenes roller. En part som har god forståelse for prosessen, vil ofte ha bedre forutsetning for å kunne oppnå et godt resultat.

I forkant av meklingen bør advokaten sammen med klienten gjennomgå saken på nytt og enda en gang analysere hvor de sterke og svake punktene i en egen argumentasjon er. Også motpartens argumentasjon må gjennomgås mer eller mindre objektivt.

I denne fasen er det viktig at advokaten realtetsorienterer klienten om hvilket resultat som kan forventes. Klienten må være klar over at i rettsmekling må man gi noe for å komme til en enighet, og ingen oppnår et forlik som går ut på at man får alt i henhold til påstanden i stevningen eller tilsvaret. I den forbindelse er det sentralt å enda en gang gjøre oppmerksom på risikoen ved å la saken gå til hovedforhandling.

Parten bør gjøre seg noen tanker om hvilke løsninger som kan være aktuelle i et forlik. For å kunne hjelpe klienten til å oppnå en best mulig løsning, er det viktig at advokaten identifiserer de underliggende interessene for å kunne være bevisst på hva klienten faktisk ønsker. Det er ikke gitt at det advokaten tror er det beste for klienten, faktisk er det klienten selv er mest interessert i.

2.2.4 Avklaring av gjennomføringen

Tvisteloven fastslår at rettsmeklingen foregår utenfor rettsmøter. Dette medfører at rettsmeklingen ikke er offentlig og går for lukkede dører. Utover dette finnes det ingen absolutte regler for hvordan rettsmeklingen skal gjennomføres.

De ulike rettsmeklerne i domstolen vil derfor kunne ha ulike tilnærminger til hvordan rettsmeklingen skal gjennomføres i praksis. Ofte vil dette være et tema på planmøtet i forkant av meklingen. Dersom dette ikke er blitt diskutert, bør advokatene ta kontakt med mekleren på forhånd for å avklare dette for å kunne stille mest mulig forberedt.

I enkelte tilfeller kan det også være hensiktsmessig å ta kontakt med motpartens advokat i forkant. Dette kan gjøres både for å avklare forventninger, lufte løsninger og for å avstemme hva partene er enige og uenige om.

2.3 Gjennomføringen av meklingen

2.3.1 Innledning

Til tross for enkelte forskjeller mellom de ulike rettsmeklerne, så vil rettsmeklingen tradisjonelt

sett
følge et visst
mønster: Som oftest vil

rettsmeklingen begynne med et fellesmøte hvor rettsmekleren, partene og advokatene møtes. Der presenterer mekleren hvordan rettsmeklingen skal legges opp. I fellesmøtet holder vanligvis også hver part eller dens advokat et åpningsinnlegg.

Videre vil det være faser hvor partene utveksler informasjon og etter hvert forhandler om løsningsalternativer. Disse fasene kan gjennomføres i fellesmøter, men ofte velger rettsmekleren å holde særreiser med partene på dette tidspunktet.

2.3.2 Fellesmøter

Det må i forkant av rettsmeklingen avklares om partene eller advokat skal holde åpningsinnlegget. Det legges her til grunn at det er advokaten som holder dette innlegget.

Når det blir fremlagt konkrete løsningsalternativer, må advokaten bistå klienten med å vurdere disse opp mot hva som kan bli den beste og dårligste løsningen dersom partene ikke blir enige under meklingen.

Formålet med et åpningsinnlegg er å legge premissene for en effektiv rettsmekling og en mulig løsning mellom partene. Innlegget er ofte kort, 10-15 minutter, og bør konsentrere seg om de sentrale og overordnede poengene – både når det gjelder faktum og juss. Det er viktig å huske at dette innlegget ikke er en rettslig prosedyre.

Fremstillingen kan med fordel ha en «sympatisk vri» for å skape best mulig utgangspunkt for videre mekling. Dersom parten skal beklage eventuelle feil som er blitt gjort, kan det være hensiktsmessig å gjøre dette i fellesmøtet.

Åpningsinnlegget bør avslutningsvis inneholde noen opplysninger om hva parten ønsker å oppnå med meklingen – uten å angi konkrete løsningsforslag.

Advokatens videre rolle i fellesmøter er imidlertid ikke entydig. Den vil ofte avhenge av hvordan de øvrige deltakerne i prosessen, særlig rettsmekleren og egen klient, opptrer. En overordnet retningslinje er likevel at advokaten i fellesmøter bør opptrere skapende og ikke konkurrerende.

Til tross for at advokaten representerer en klient og skal ivareta vedkommendes interesser, kan det i fellesmøter være hensiktsmessig om advokaten i alle fall til en viss grad også spiller på lag med mekleren. Ved å gjøre dette kan advokaten hjelpe med «å dra lasset» og bidra til å finne løsninger. Dette kan blant annet gjøres ved å stille spørsmål eller supplere innspill som mekleren tar initiativ til.

2.3.3 Særmøter

I særmøter er advokatens rolle ganske annerledes enn i fellesmøter. I disse møtene, hvor ikke motparten er til stede, er advokatens fremtreden mer lik den alminnelige advokatrollen. Fokuset er å tale klientens sak, støtte og rettlede. Dette er spesielt viktig i fasen hvor det forhandles mellom partene. Rollen går fra å ha vært relativt passiv til å bli mer aktiv.

Særlig viktig er advokatens rolle dersom mekleren ikke forstår parten riktig, trår feil eller gir uttrykk for sympati med en løsning som ikke tjener klientens interesser. Det vil i et slikt tilfelle være viktig at advokaten bruker sin overbevisningsevne, også fordi man ønsker at rettsmekleren skal ta med seg klientens synspunkter til særmøter med motparten.

Når rettsmekleren er i særmøte med motparten, bør advokaten bruke tiden godt med klienten.

Blant annet bør man gjennomgå det som ble formidlet til mekleren, hvordan dette stemmer med de tanker man har gjort seg opp på forhånd, om det har kommet frem ny informasjon som endrer klientens stilling og hva man tror mekleren kommer tilbake med av informasjon.

Når det blir fremlagt konkrete løsningsalternativer, må advokaten bistå klienten med å vurdere disse opp mot hva som kan bli den beste og dårligste løsningen dersom partene ikke blir enige under meklingen.

Også i rettsmekling er advokatens mål å oppnå best mulig resultat for klienten, men forskjellen ligger i måten dette oppnås på.

2.3.4 Utarbeidelse av forlik

Dersom det blir en enighet mellom partene under rettsmeklingen, vil dette normalt nedfelles i en forliksavtale. Forliket kan inngås enten som en utenrettslig forliksavtale eller som et rettsforlik. Advokaten må veilede klienten sin med tanke på hvordan forliket skal inngås.

Uavhengig av dette må det uformes en avtale. Selv om det som regel er rettsmekleren som skriver ut avtalen, vil advokatene ofte ha en

sentral rolle i å påse at avtalen er klar, tydelig og nøyaktig slik at det ikke oppstår nye konflikter i etterkant. I den grad det er nødvendig må advokaten også sørge for at klienten forstår hva forliket går ut på. Advokaten må også sørge for at de formelle forholdene er i orden før forliket inngås.

Dersom partene ikke kommer til enighet under rettsmeklingen, vil saken normalt gå videre til hovedforhandling.

3. OPPSUMMERING

Advokaten har en viktig rolle for klienten i rettsmekling. Hver mekling er spesiell, og krever en tilpasset opptreden fra advokaten. For alle saker er det viktig å foreta en fokusendring fra å overbevise retten til å overbevise motparten. For å oppnå dette er det viktig at både saken, klienten og advokaten er godt forberedt. Også i rettsmekling er advokatens mål å oppnå best mulig resultat for klienten, men forskjellen ligger i måten dette oppnås på.